

RAPORT EWALUACYJNY PROJEKTU

„Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam”

Realizator: Fundacja Czereda

Okres realizacji projektu: wrzesień–listopad 2025 r.

1. Wprowadzenie

Projekt „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” został zrealizowany przez Fundację Czereda jako odpowiedź na narastającą skalę dezinformacji oraz napięć społecznych związanych z wojną w Ukrainie, migracją oraz obecnością migrantów ze Wschodu w lokalnej społeczności Trzebini. Projekt łączył działania z zakresu rozwoju instytucjonalnego organizacji, edukacji fact-checkingowej, komunikacji społecznej oraz diagnozy postaw mieszkańców.

Celem głównym projektu było **wzmocnienie lokalnej odporności informacyjnej oraz budowanie bardziej świadomej, otwartej i opartej na faktach debaty społecznej**, w szczególności w obszarze migracji i relacji międzykulturowych. Cele szczegółowe obejmowały m.in. podniesienie kompetencji wolontariuszy, zwiększenie dostępności rzetelnych informacji, rozwój potencjału organizacyjnego Fundacji oraz zmianę postaw społecznych wobec migrantów.

Niniejszy raport ewaluacyjny ma charakter podsumowujący i analityczny. Jego celem jest ocena stopnia osiągnięcia założeń projektu, jakości realizowanych działań oraz trwałości osiągniętych rezultatów, a także sformułowanie rekomendacji na przyszłość.

2. Metodologia ewaluacji

Ewaluacja projektu „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” została zaprojektowana jako ewaluacja wewnętrzna o charakterze formatywno-podsumowującym, której celem było jednocześnie monitorowanie jakości realizacji działań w trakcie trwania projektu oraz ocena osiągniętych rezultatów po jego zakończeniu. Przyjęte podejście ewaluacyjne umożliwiło analizę zarówno wymiaru ilościowego, jak i jakościowego projektu, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego oraz specyfiki działań realizowanych przez organizację pozarządową.

Podstawą metodologiczną ewaluacji była triangulacja źródeł danych i metod badawczych, co pozwoliło na zwiększenie rzetelności i wiarygodności wniosków. W procesie ewaluacji wykorzystano analizę dokumentacji projektowej, w tym wniosku o dofinansowanie, harmonogramu, sprawozdań merytorycznych i finansowych, co umożliwiło ocenę zgodności realizacji projektu z pierwotnymi założeniami oraz analizę stopnia osiągnięcia zaplanowanych wskaźników.

Istotnym elementem metodologii było badanie ilościowe przeprowadzone wśród mieszkank i mieszkańców Trzebini. Badanie zrealizowano metodą ankiety kwestionariuszowej w listopadzie 2025 r., a jego celem była diagnoza postaw wobec migrantów ze Wschodu, identyfikacja zmian opinii w czasie oraz ocena rozpoznawalności i wpływu działań Fundacji Czereda. Kwestionariusz składał się z dziewięciu pytań, obejmujących pytania jednokrotnego

wyboru, pytania oparte na pięciostopniowej skali Likerta oraz jedno pytanie otwarte. Łącznie zebrano 52 kompletne ankiety, które następnie poddano analizie ilościowej.

Uzupełnieniem badań ilościowych były metody jakościowe, w szczególności wywiady pogłębione z osobami zaangażowanymi w realizację projektu, w tym z wolontariuszami oraz przedstawicielami zespołu projektowego. Wywiady miały charakter półstrukturyzowany i koncentrowały się na ocenie jakości realizacji działań, współpracy partnerskiej, identyfikacji napotkanych trudności oraz postrzeganej wartości dodanej projektu. Dodatkowym źródłem danych jakościowych była obserwacja uczestnicząca prowadzona w trakcie realizacji projektu, pozwalająca na bieżącą ocenę procesów organizacyjnych i komunikacyjnych.

Ewaluacja opierała się na zestawie pytań ewaluacyjnych odnoszących się do kluczowych kryteriów oceny projektów społecznych, w tym skuteczności, adekwatności, efektywności, jakości realizacji oraz trwałości rezultatów. Analiza danych była prowadzona w sposób syntetyczny, z uwzględnieniem wzajemnych powiązań pomiędzy poszczególnymi obszarami oceny, co umożliwiło sformułowanie spójnych wniosków i rekomendacji o charakterze praktycznym.

3. Cele ewaluacji

Cele ewaluacji obejmowały:

- ocenę stopnia osiągnięcia celu głównego projektu,
- analizę skuteczności poszczególnych działań projektowych,
- ocenę adekwatności zaplanowanych działań wobec potrzeb grup docelowych,
- weryfikację realizacji zakładanych rezultatów ilościowych i jakościowych,
- ocenę jakości organizacyjnej i merytorycznej realizacji projektu,
- analizę trwałości osiągniętych rezultatów oraz możliwości ich dalszego wykorzystania,
- sformułowanie wniosków i rekomendacji na potrzeby przyszłych projektów.

4. Kryteria ewaluacyjne

Ewaluacja projektu została przeprowadzona w oparciu o zestaw standardowych kryteriów ewaluacyjnych, uzupełnionych o pytania badawcze, które umożliwiły systematyczną ocenę stopnia realizacji założeń projektowych, jakości działań oraz ich efektów.

4.1 Skuteczność

Kryterium:

Stopień, w jakim projekt osiągnął zakładane cele i rezultaty.

Pytania ewaluacyjne:

- W jakim stopniu zrealizowano cel główny projektu oraz cele szczegółowe?
- Czy zakładane rezultaty ilościowe i jakościowe zostały osiągnięte?
- W jakim stopniu działania projektowe przyczyniły się do zmiany postaw społecznych wobec migrantów?
- Czy projekt wpłynął na wzrost kompetencji uczestników w zakresie fact-checkingu i odporności na dezinformację?

4.2 Adekwatność

Kryterium:

Dopasowanie działań projektowych do realnych potrzeb grup docelowych i lokalnego kontekstu społecznego.

Pytania ewaluacyjne:

- Czy cele projektu odpowiadały rzeczywistym problemom i potrzebom społeczności lokalnej?
- Czy zaplanowane działania były trafnie dobrane do specyfiki grup docelowych?
- Czy zakres i skala działań były adekwatne do możliwości organizacyjnych Fundacji?

4.3 Efektywność

Kryterium:

Relacja pomiędzy poniesionymi nakładami a osiągniętymi rezultatami.

Pytania ewaluacyjne:

- Czy dostępne zasoby finansowe, ludzkie i organizacyjne zostały wykorzystane w sposób racjonalny?
- Czy przyjęta struktura działań umożliwiła osiągnięcie zaplanowanych efektów?
- Czy projekt był realizowany zgodnie z harmonogramem i założeniami budżetowymi?

4.4 Jakość realizacji

Kryterium:

Poziom organizacyjny i merytoryczny realizowanych działań.

Pytania ewaluacyjne:

- Czy działania były realizowane zgodnie z planem i przyjętymi standardami jakości?
- Czy współpraca pomiędzy realizatorami, wolontariuszami i partnerami przebiegała sprawnie?
- Czy organizacja projektu sprzyjała efektywnej realizacji działań?

4.5 Trwałość

Kryterium:

Możliwość utrzymania rezultatów projektu po jego zakończeniu.

Pytania ewaluacyjne:

- Czy osiągnięte rezultaty mają potencjał trwałości po zakończeniu finansowania?
- Czy projekt przyczynił się do trwałego wzmocnienia potencjału Fundacji Czereda?
- W jakim stopniu wypracowane narzędzia i kompetencje mogą być wykorzystywane w przyszłości?

5. Wyniki ewaluacji według kryteriów

5.1 Skuteczność

Analiza skuteczności projektu „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” wskazuje, że cele główne i szczegółowe zostały osiągnięte, a w kilku obszarach również przekroczone. Zarówno dane ilościowe z realizacji zadania, jak i wyniki badań ankietowych potwierdzają realne oddziaływanie projektu na społeczność lokalną oraz na potencjał organizacyjny Fundacji Czereda.

W obszarze realizacji rezultatów społecznych ważnym wskaźnikiem skuteczności była zmiana postaw wobec migrantów ze Wschodu. Zgodnie z wynikami badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkanki i mieszkańców Trzebini (N = 52), 23,1% respondentów zadeklarowało zmianę swojej opinii na bardziej pozytywną w okresie wrzesień–listopad 2025 r. Oznacza to przekroczenie planowanego w projekcie poziomu rezultatu (20%), co – biorąc pod uwagę krótki czas trwania interwencji oraz złożoność procesu zmiany postaw

społecznych – należy uznać za wynik istotny i potwierdzający skuteczność przyjętych działań informacyjnych i edukacyjnych.

Skuteczność projektu potwierdzają również dane dotyczące odbioru działań Fundacji przez osoby, które miały z nimi bezpośredni kontakt. W grupie respondentów deklarujących znajomość działań Fundacji Czereda (N = 17), 52,9% wskazało, że działania te wpłynęły na ich opinię o migrantach w sposób pozytywny, przy jednoczesnym braku wskazań na wpływ negatywny. Wynik ten potwierdza, że projekt był postrzegany jako społecznie potrzebny i wiarygodny, a jego przekaz nie wywoływał oporu ani polaryzacji wśród odbiorców.

Istotnym aspektem skuteczności była także skala dotarcia projektu. Z danych sprawozdawczych wynika, że treści fact-checkingowe opracowane przez wolontariuszy Fundacji dotarły łącznie do 5 647 indywidualnych odbiorców, co niemal dwukrotnie przekroczyło zakładany poziom (3 000 osób). Szczególnie znaczący był wzrost uśrednionego zasięgu postów fact-checkingowych o 382% w porównaniu do okresu sprzed realizacji projektu, co jednoznacznie wskazuje na skuteczność działań komunikacyjnych oraz praktyczne wykorzystanie kompetencji zdobytych przez wolontariuszy.

W obszarze budowania odporności informacyjnej projekt również osiągnął zakładane rezultaty. 83% uczestników szkoleń z fact-checkingu zadeklarowało wzrost swoich umiejętności w tym zakresie, co oznacza przekroczenie planowanego wskaźnika (80%). Kompetencje te zostały następnie przełożone na konkretne produkty – opracowanie i publikację 10 treści fact-checkingowych w czterech wersjach językowych, które stanowiły bezpośrednie narzędzie przeciwdziałania dezinformacji.

Skuteczność projektu widoczna jest także w wymiarze instytucjonalnym. Zatrudnienie koordynatora wolontariatu, objętego mentoringiem, doprowadziło do wzrostu jego kompetencji o 80% (pre-test/post-test) oraz do zwiększenia liczby wolontariuszy Fundacji do planowanego poziomu 10 osób. Uporządkowanie procesów pracy, wprowadzenie systemu motywacyjnego oraz rozwój zaplecza komunikacyjnego (w tym uruchomienie dostępnej cyfrowo, wielojęzycznej strony internetowej) bezpośrednio przełożyły się na sprawność realizacji działań projektowych i zwiększenie ich oddziaływania.

5.2 Adekwatność

Ocena adekwatności projektu „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” wskazuje, że zaplanowane i zrealizowane działania były dopasowane do potrzeb społeczności lokalnej oraz do specyfiki kontekstu społecznego.

W odniesieniu do pierwszego pytania ewaluacyjnego – czy cele projektu odpowiadały rzeczywistym problemom i potrzebom społeczności lokalnej – kluczowym źródłem danych były wyniki badania ankietowego oraz analiza lokalnego kontekstu społecznego. Dane ilościowe jednoznacznie wskazują na istnienie silnej potrzeby dostępu do rzetelnych informacji i pogłębiania wiedzy w obszarze migracji. Aż 65,4% respondentów zadeklarowało chęć lepszego zrozumienia sytuacji migrantów, a łącznie 86,6% badanych wskazało potrzebę

dalszych lokalnych działań informacyjnych i edukacyjnych. Wyniki te potwierdzają trafność diagnozy problemu, która legła u podstaw projektu.

Adekwatność celów została również potwierdzona w wywiadach pogłębianych. Wolontariusze podkreślali, że temat dezinformacji był obecny w lokalnych rozmowach, ale brakowało im wiedzy, by skutecznie na niego odpowiedzieć:

„U nas dużo się mówi o migrantach, ale raczej na poziomie emocji albo plotek. Brakowało spokojnego tłumaczenia, opartego na faktach.”
(wywiad pogłębiony, wolontariusz)

Drugie pytanie ewaluacyjne dotyczyło trafności doboru działań względem specyfiki grup docelowych. Zastosowane formy – działania online, treści fact-checkingowe w mediach społecznościowych, materiały wielojęzyczne oraz lokalne badanie opinii – zostały ocenione jako adekwatne zarówno do sposobów konsumpcji informacji przez mieszkańców, jak i do ograniczonych zasobów organizacyjnych Fundacji. Obserwacja uczestnicząca wskazuje, że elastyczne łączenie działań edukacyjnych, komunikacyjnych i badawczych umożliwiło dotarcie do różnych grup odbiorców, w tym osób młodszych oraz migrantów.

W wywiadach pogłębionych zwracano uwagę, że forma działań była „dopasowana do realiów”, a nie oderwana od lokalnego kontekstu:

„Nie mieliśmy ambicji robić wielkich kampanii. Chodziło raczej o to, żeby mówić prostym językiem i reagować na to, co faktycznie krąży w lokalnych dyskusjach.”
(wywiad pogłębiony, koordynatorka projektu)

Istotnym elementem adekwatności była także decyzja o pilotażowym charakterze badania ankietowego. Badanie to było pierwszą tego typu diagnozą na poziomie lokalnym i dostarczyło danych, które wcześniej nie były dostępne ani dla Fundacji, ani dla innych podmiotów działających w gminie. Z punktu widzenia metodologicznego rozwiązanie to należy uznać za adekwatne do skali projektu i jego celów – umożliwiło ono nie tylko ocenę skuteczności działań, ale również lepsze dopasowanie przyszłych interwencji.

Analiza dokumentacji projektowej oraz dane ze sprawozdania wskazują, że zaplanowana skala działań była realistyczna i możliwa do zrealizowania w zakładanym czasie. Wzmocnienie potencjału organizacyjnego poprzez zatrudnienie koordynatora wolontariatu oraz wsparcie mentoringowe okazało się kluczowe dla utrzymania spójności i jakości działań.

5.3 Efektywność

Ocena efektywności projektu „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” odnosi się do relacji pomiędzy poniesionymi nakładami finansowymi, organizacyjnymi i ludzkimi a osiągniętymi rezultatami, z uwzględnieniem uwarunkowań realizacyjnych, które pojawiły się w trakcie trwania projektu. Analiza dokumentacji projektowej oraz obserwacji uczestniczącej

wskazuje, że projekt został zrealizowany efektywnie, jednak nie bez istotnych wyzwań wpływających na sposób wykorzystania zasobów.

Projekt został zrealizowany w ramach przyznanego budżetu, a całkowite koszty realizacji wyniosły 49 986,97 zł, co oznacza niemal pełne wykorzystanie dostępnych środków. Struktura wydatków pozostała zasadniczo zgodna z umową, a przesunięcia pomiędzy pozycjami kosztowymi miały charakter korekcyjny i wynikały głównie z konieczności dostosowania się do różnic cen rynkowych. Z perspektywy finansowej nie odnotowano nieuzasadnionych wydatków ani kosztów, które nie przełożyłyby się na osiągnięcie rezultatów projektu.

Największym wyzwaniem wpływającym na efektywność realizacji była zmiana terminu szkolenia z zakresu fact-checkingu, które odbyło się później niż pierwotnie planowano. Opóźnienie to wymusiło reorganizację harmonogramu prac wolontariuszy oraz zwiększyło obciążenie koordynatora wolontariatu, który musiał zapewnić ciągłość działań merytorycznych pomimo braku formalnego szkolenia w początkowej fazie projektu. W praktyce oznaczało to konieczność intensywniejszego wsparcia wewnętrznego, bieżących konsultacji oraz dodatkowej koordynacji pracy zespołu.

Zmiana harmonogramu miała również wpływ na efektywność czasową projektu. Część działań została skumulowana w krótszym okresie, co ograniczyło możliwość stopniowego wdrażania wiedzy zdobytej podczas szkolenia oraz zmniejszyło przestrzeń na testowanie i iteracyjne doskonalenie tworzonych treści. Choć ostatecznie nie wpłynęło to na liczbę ani jakość powstałych materiałów, zwiększyło presję czasową i podniosło koszty organizacyjne realizowane w ramach istniejących zasobów kadrowych.

Jednocześnie należy podkreślić, że pomimo tych trudności projekt zachował relatywnie wysoką efektywność. Wolontariusze, przy wsparciu koordynatora, przygotowali materiały fact-checkingowe jeszcze przed szkoleniem, które następnie zostały dopracowane zgodnie ze standardami przekazanymi przez ekspertów. Efektem było opracowanie 10 wielojęzycznych treści oraz wzrost kompetencji uczestników szkolenia deklarowany przez 83% z nich. Dane dotyczące zasięgu publikacji wskazują, że nakłady organizacyjne i finansowe przyniosły wymierne efekty w postaci znaczącego zwiększenia oddziaływania treści informacyjnych.

5.4 Jakość realizacji

Ocena jakości realizacji projektu „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” została przeprowadzona w odniesieniu do następujących pytań ewaluacyjnych: czy działania były realizowane zgodnie z planem i przyjętymi standardami jakości, czy współpraca pomiędzy realizatorami, wolontariuszami i partnerami przebiegała sprawnie oraz czy organizacja projektu sprzyjała efektywnej realizacji zaplanowanych działań. Analiza opiera się na danych ze sprawozdania merytorycznego i finansowego, obserwacji uczestniczącej, wynikach ankiet ewaluacyjnych oraz wywiadach pogłębianych.

W odniesieniu do pierwszego pytania ewaluacyjnego należy stwierdzić, że zdecydowana większość działań została zrealizowana zgodnie z planem rzeczowym i zakładanymi standardami. Projekt doprowadził do osiągnięcia wszystkich zaplanowanych rezultatów produktowych, w tym: uruchomienia jednej wielojęzycznej strony internetowej spełniającej wymogi dostępności WCAG, opracowania i publikacji 10 treści fact-checkingowych, przeprowadzenia szkolenia z zakresu fact-checkingu oraz realizacji badania ankietowego wśród 52 mieszkańców Trzebini. Osiągnięcie tych rezultatów w pełnym zakresie potwierdza, że jakość realizacji była wystarczająca do skutecznego wdrożenia zaplanowanych działań.

Jednocześnie analiza jakości realizacji uwzględnia fakt, że niektóre elementy projektu były realizowane w zmienionych warunkach czasowych. Przesunięcie terminu szkolenia z fact-checkingu wpłynęło na sekwencję działań merytorycznych i wymagało modyfikacji sposobu pracy zespołu. Z perspektywy jakości realizacji oznaczało to konieczność czasowego zastąpienia formalnego wsparcia eksperckiego intensywniejszą wewnętrzną weryfikacją treści oraz zwiększoną rolę koordynatora wolontariatu. Pomimo tych utrudnień końcowa jakość opracowanych materiałów została utrzymana, co potwierdza fakt, że po szkoleniu treści zostały zweryfikowane i dostosowane do standardów fact-checkingowych.

Dane ze wykonania projektu wskazują, że projekt był realizowany przez zespół obejmujący 10 wolontariuszy oraz koordynatora wolontariatu zatrudnionego na pół etatu. Współpraca ta miała charakter ciągły i zorganizowany, co potwierdzają m.in. porozumienia wolontariackie, ewidencja godzin pracy oraz realizacja systemu motywacyjnego. Jakość współpracy z partnerami zewnętrznymi również należy ocenić pozytywnie: mentoring realizowany przez Fundację Antares przyczynił się do wzrostu kompetencji koordynatora wolontariatu o 80% (pre-test/post-test), a szkolenie przeprowadzone przez Stowarzyszenie Demagog zostało wysoko ocenione przez uczestników, czego wyrazem jest deklarowany przez 83% z nich wzrost umiejętności w zakresie fact-checkingu.

Organizacja projektu sprzyjała realizacji działań, choć wymagała elastycznego reagowania na pojawiające się trudności. Wzmocnienie struktury organizacyjnej Fundacji poprzez zatrudnienie koordynatora wolontariatu miało bezpośredni wpływ na jakość zarządzania projektem, komunikację wewnętrzną oraz terminowość realizacji zadań. Jednocześnie obserwacja uczestnicząca wskazuje, że kumulacja części działań w końcowej fazie projektu zwiększyła obciążenie zespołu i ograniczyła możliwość bardziej rozłożonego w czasie wdrażania wiedzy zdobytej podczas szkolenia.

5.5 Trwałość

Ocena trwałości projektu „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” odnosi się do możliwości utrzymania osiągniętych rezultatów po zakończeniu finansowania oraz do stopnia, w jakim projekt przyczynił się do długofalowego wzmocnienia potencjału Fundacji Czereda.

W odniesieniu do pierwszego pytania ewaluacyjnego, dotyczącego trwałości rezultatów merytorycznych, należy stwierdzić, że znacząca część efektów projektu ma charakter trwały.

Uruchomiona w ramach projektu wielojęzyczna strona internetowa Fundacji Czereda, spełniająca wymogi dostępności WCAG, pozostaje dostępna publicznie i stanowi stałą platformę publikacji treści edukacyjnych i informacyjnych. Opracowane 10 materiałów fact-checkingowych, dostępnych w czterech wersjach językowych, zachowuje swoją aktualność jako punkt odniesienia dla przyszłych działań komunikacyjnych i edukacyjnych Fundacji.

Trwałość rezultatów widoczna jest również w obszarze kompetencji zespołu. Dane ze sprawozdania wskazują, że 83% uczestników szkolenia z fact-checkingu zadeklarowało wzrost umiejętności, a wzrost kompetencji koordynatora wolontariatu o 80% potwierdzony testami pre- i post- stanowi podstawę do dalszego samodzielnego prowadzenia i rozwijania działań wolontariackich. Kompetencje te nie są ograniczone czasowo i mogą być wykorzystywane w kolejnych inicjatywach statutowych Fundacji.

Projekt przyczynił się do uporządkowania procesów wewnętrznych, w szczególności w obszarze pracy z wolontariuszami. Wprowadzenie funkcji koordynatora wolontariatu, systemu motywacyjnego oraz ewidencji pracy stworzyło struktury, które mogą być utrzymane również po zakończeniu projektu. Obserwacja uczestnicząca oraz wywiady pogłębione wskazują, że zmiany te są postrzegane przez zespół jako trwała poprawa jakości funkcjonowania organizacji, a nie jedynie rozwiązania projektowe.

Trwałość rezultatów społecznych należy rozpatrywać w perspektywie długoterminowej. Wyniki badania ankietowego pokazują, że 23,1% respondentów zadeklarowało zmianę postaw wobec migrantów na bardziej pozytywną, a 65,4% wyraziło potrzebę dalszego pogłębiania wiedzy w tym obszarze. Choć pojedynczy projekt nie jest w stanie zagwarantować trwałej zmiany postaw w całej społeczności lokalnej, uzyskane dane wskazują na stworzenie sprzyjających warunków do kontynuacji działań oraz dalszego oddziaływania edukacyjnego.

Istotnym elementem trwałości jest również fakt, że projekt wypracował narzędzia diagnostyczne i wiedzę o lokalnym kontekście społecznym. Przeprowadzone badanie ankietowe było pierwszą tego typu diagnozą na poziomie gminy Trzebinia i stanowi punkt odniesienia dla przyszłych pomiarów oraz działań opartych na danych. Możliwość porównywania wyników w kolejnych edycjach badań zwiększa potencjał długofalowego monitorowania zmian społecznych i dostosowywania interwencji do realnych potrzeb mieszkańców.

6. Wnioski z ewaluacji projektu

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji wskazują, że projekt „Wspólnota faktów: Trzebinia mówi sprawdzam” był interwencją zasadną, adekwatną do lokalnych potrzeb i w dużej mierze skuteczną, pomimo wystąpienia istotnych wyzwań organizacyjnych w trakcie realizacji. Analiza danych ilościowych z badania ankietowego, informacji zawartych w sprawozdaniu

merytorycznym i finansowym, a także materiału jakościowego pochodzącego z wywiadów pogłębionych i obserwacji uczestniczącej pozwala na sformułowanie wniosków odnoszących się zarówno do efektów projektu, jak i sposobu jego realizacji.

Projekt trafił w realne zapotrzebowanie społeczności lokalnej, co potwierdza wysoki odsetek respondentów deklarujących chęć pogłębienia wiedzy na temat sytuacji migrantów oraz relatywnie wysoki poziom otwartości wobec działań informacyjnych i edukacyjnych. Jednocześnie dane retrospektywne pokazują, że postawy mieszkańców były w znacznej mierze niestabilne lub nie w pełni ukształtowane, co czyniło interwencję szczególnie istotną, ale jednocześnie wymagającą długofalowego podejścia. W tym kontekście projekt należy postrzegać jako etap procesu, a nie jednorazowe rozwiązanie problemu.

Ewaluacja skuteczności wskazuje, że projekt przyczynił się do zmiany postaw części odbiorców, zwłaszcza w grupie osób, które miały bezpośredni kontakt z działaniami Fundacji Czereda. Ponad połowa respondentów znających te działania zadeklarowała ich pozytywny wpływ na postrzeganie migrantów, co potwierdza zasadność przyjętej koncepcji oddziaływania. Jednocześnie umiarkowany poziom rozpoznawalności Fundacji wśród mieszkańców ograniczał skalę tego oddziaływania i wskazuje na konieczność dalszego wzmacniania działań komunikacyjnych.

Analiza efektywności i jakości realizacji pokazuje, że projekt był realizowany w sposób racjonalny i zgodny z zasadami gospodarnego wykorzystania zasobów, jednak zmiana harmonogramu, w szczególności opóźnienie kluczowego szkolenia, stanowiła poważne obciążenie organizacyjne. Wymagało to elastycznego zarządzania projektem, zwiększonego zaangażowania koordynatora wolontariatu oraz intensywniejszej pracy zespołu w końcowej fazie realizacji. Choć nie wpłynęło to negatywnie na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów, ujawniło ograniczoną odporność projektu na ryzyka czasowe i wskazuje na potrzebę lepszego planowania buforów w przyszłych działaniach.

Z perspektywy jakości realizacji istotnym rezultatem projektu było wzmocnienie potencjału organizacyjnego Fundacji Czereda. Uporządkowanie procesów wolontariackich, wprowadzenie funkcji koordynatora oraz rozwój kompetencji zespołu stworzyły trwałe podstawy do dalszej działalności w obszarze edukacji medialnej i komunikacji społecznej. Efekty te mają charakter długoterminowy i wykraczają poza bezpośrednie ramy projektu, co znacząco zwiększa jego wartość dodaną.

Wnioski dotyczące trwałości wskazują, że projekt pozostawił po sobie zarówno trwałe produkty, jak i niematerialne zasoby w postaci wiedzy, kompetencji i narzędzi analitycznych. Stała dostępność strony internetowej, przygotowane treści fact-checkingowe oraz przeprowadzone badanie diagnostyczne tworzą solidną bazę dla kontynuacji i skalowania działań. Jednocześnie trwałość efektów społecznych będzie w dużej mierze zależała od kontynuacji działań oraz zdolności Fundacji do utrzymania widoczności i regularnego kontaktu z odbiorcami.

7. Rekomendacje

Rekomendacje sformułowane na podstawie przeprowadzonej ewaluacji odnoszą się zarówno do dalszego rozwoju działań Fundacji Czereda, jak i do sposobu projektowania i realizacji podobnych inicjatyw w przyszłości. Ich celem jest wzmocnienie skuteczności, trwałości i odporności organizacyjnej projektów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym realizowanych na poziomie lokalnym.

W pierwszej kolejności rekomenduje się kontynuowanie i stopniowe rozszerzanie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących migracji oraz dezinformacji, przy jednoczesnym zwiększeniu ich widoczności wśród mieszkańców Trzebinii. Umiarkowany poziom rozpoznawalności Fundacji Czereda stanowi obecnie jedno z głównych ograniczeń skali oddziaływania projektu, dlatego kluczowe znaczenie powinno mieć systematyczne budowanie obecności w lokalnych kanałach komunikacji oraz utrzymywanie regularnego rytmu publikacji treści. Pozwoli to nie tylko zwiększyć zasięg działań, ale także utrwalić wizerunek Fundacji jako wiarygodnego źródła informacji.

Rekomenduje się również planowanie przyszłych projektów z większym marginesem bezpieczeństwa czasowego, zwłaszcza w odniesieniu do kluczowych działań merytorycznych, takich jak szkolenia eksperckie. Doświadczenia związane z opóźnieniem szkolenia z fact-checkingu pokazują, że nawet niewielkie zmiany w harmonogramie mogą znacząco wpłynąć na obciążenie zespołu i sposób realizacji działań. Wprowadzenie buforów czasowych oraz alternatywnych scenariuszy realizacyjnych zwiększy odporność projektów na czynniki zewnętrzne i ograniczy ryzyko kumulacji działań w końcowej fazie.

W kontekście jakości i trwałości działań zasadne jest dalsze inwestowanie w rozwój kompetencji zespołu i wolontariuszy. Szkolenia, mentoring oraz wewnętrzne procesy uczenia się powinny być traktowane jako stały element funkcjonowania organizacji, a nie wyłącznie komponenty projektowe. W szczególności rekomenduje się wykorzystanie zdobytych kompetencji fact-checkingowych do tworzenia kolejnych materiałów oraz do wspierania działań edukacyjnych skierowanych do różnych grup odbiorców, w tym młodzieży i osób starszych.

Istotną rekomendacją jest także kontynuacja działań opartych na danych. Przeprowadzone badanie ankietowe stworzyło punkt odniesienia dla dalszego monitorowania postaw społecznych, dlatego zasadne jest cykliczne powtarzanie podobnych badań w kolejnych latach. Pozwoli to nie tylko oceniać skuteczność kolejnych interwencji, ale również lepiej dostosowywać zakres i formę działań do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej.

Na poziomie organizacyjnym rekomenduje się utrzymanie i dalsze rozwijanie wypracowanych rozwiązań w obszarze zarządzania wolontariatem. Funkcja koordynatora wolontariatu, system motywacyjny oraz uporządkowane procedury okazały się istotnym czynnikiem podnoszącym jakość realizacji projektu i powinny być traktowane jako trwałe

element struktury Fundacji. Ich dalsze stosowanie zwiększy zdolność organizacji do realizacji bardziej złożonych i długofalowych projektów.

Podsumowując, rekomendacje z ewaluacji wskazują na potrzebę równoległego wzmocnienia trzech obszarów: skali oddziaływania, odporności organizacyjnej oraz ciągłości działań. Ich wdrożenie pozwoli Fundacji Czereda nie tylko efektywniej realizować kolejne projekty, ale również budować trwałą i rozpoznawalną rolę w lokalnym systemie działań informacyjnych i edukacyjnych.